

Piše: Mare Janakova, ist. umetnosti

HIGH TECH sa dušom

Portret arhitekta Dejana BABOVIĆA

High Tech, jedan od poslednjih avangardnih pokreta 20. veka, rodio se sedamdesetih godina i svojim nazivom nedvosmisleno ukazao na svoju prisnu povezanost s „visokim tehnologijama“. Zapravo, u vreme kada se pojavio, High Tech je označavao naprednu tendenciju primene industrijskog dizajna u uređivanju enterijera stanova i kuća. Dok je pomamna moda korišćenja minimalističkih metalnih polica i podnih obloga (koje su se do tada sretale isključivo po magacinima i fabrikama) sve više osvajala svet, u svetu arhitekture nastajale su nove ideje o povezivanju s industrijskim dizajnom, s ciljem da se stvori besprekoran, trajan, „inteligentan“ prostor. Doživljaj prostora je u ovom slučaju zasnovan na kreativnom i inovativnom korišćenju najsavremenijih tehnologija, artikulaciji i ekspresivnosti savršeno jasnog detalja, poslednjih tekovina „industrijskog stila“. Stoga su staklo i čelik omiljeni materijali pripadnika ovog pokreta. Svojevrsni rođonačelnik High Tech-a je i kultno delo savremene arhitekture – Centar Pompidu u Parizu, autora Renca Piana i Ričarda Rodžersa. Kada je sagrađen (1970), ovaj objekat je, svojim potpuno otkrivenim instalacijama postavljenim svuda po fasadi kao „puka“ dekoracija, šokirao svetsku javnost.

Osamdesetih godina je High Tech postao deo postmodernističkog jezika izražavanja. Njegovo zamiranje do danas nikada nije dovedeno u pitanje, ponajviše zato što je uspostavljena trajna korelacija s erom industrije i tehnologije, pa čak i sa sve popularnijim eko-pokretima („Eco Tech“). Oštro negirajući nekadašnje shvatanje dekorativnosti, raskoši i rustičnosti, obeležja prisutnih u arhitekturi od renesanse do poslednjih izdisaja akademskog klasicizma 20. veka, High Tech uvodi novo poimanje dekora – on se sada nalazi u bljesku i sjaju do

perfekcije uglačanih površina, teksturi mermera, svetlosnim efektima stakla, srebrnastom koloritu aluminijuma i inoksa. Prostor je jasan i lako čitljiv, forma svedena na najprostije geometrijske oblike, a opšti utisak je urednost, lako održavanje, dugovečnost, komunikativnost, otvorenost.

Iako arhitekta Dejan Babović vlada kompleksnim i krajnje raznolikim arhitektonskim vokabularom, svoj puni izraz i zenit u dosadašnjoj karijeri postigao je služeći se High Techom. A sam High Tech je na savremenoj srpskoj arhitektonskoj sceni našao svog najdoslednijeg tumača i najvernijeg podržavaoca upravo u ovom beogradskom autoru.

Dejan Babović je rođen 1962. godine u Ivangradu. Diplomirao je na Arhitektonskom fakultetu u Beogradu, 1988. Živi i radi u Beogradu, dok je koautorski opus sa suprugom Antonietom Alderete Babović ostvarivao i u Rusiji. Svoja prva praktična iskustva stekao je u „Energoprojekt“ (1989–1991). U periodu 1994–2004 angažovan je kao samostalni autor, a od 2004. u sopstvenom projektnom studiju „Autorski atelje Babović“. Dobitnik je brojnih nagrada i priznanja, među kojima i tri Godišnje nagrade ULUPUDS-a (1993, 1994, 2003), Nagrade „Aleksandar Šaletić“ (1996), nekoliko nagrada DaNS-a na Novosadskim Salonima Arhitekture (enterijer kafe-poslastičarnice „Inex-Edisan“ na Trgu Republike u Beogradu iz 1997, enterijer Centralne Banke Ruske Federacije u Moskvi iz 2001. i Benzinska stanica „Sheer box“ u Beogradu iz 2003. godine). Ostvaruje

bogat i raznovrstan stvaralački opus, pre svega u domenu dizajna eneterijera, ističući se kao jedan od najznačajnijih srpskih arhitekata srednje generacije.

Babovićeov prostor nije sterilan i puritanski koncipiran, za šta realno postoji opasnost kod svih „visoko-tehnoloških“ zahvata u enterijeru. Njegov ambijent je prefinjen, harmoničan, ekspresivan, utemeljen na dobrim proporcijama. Jedno od glavnih likovnih sredstava kojima to postiže jeste rafinirana upotreba kolorita, koji se kreće od gotovo monohromatske skale (butik „Chic“ u YBC-u u Novom Beogradu, butik „Knez“ u Knez Mihailovoj ulici u Beogradu), preko finog pastelnog nijansiranja (kafe „Escape“ u Bulevaru kralja Aleksandra u Beogradu, porodična kuća Babović na Lekinom brdu u Beogradu) do pravog koloritskog bogatstva (kafe „Space“ u ul. Strahinjica bana u Beogradu, enterijer apartmana u YBC-u u Novom Beogradu).

Vredi zadržati se na Babovićeovoj trijadi: „Café NEWZ“ (1999-2000), „SPACE café“ (2003) i „Café ESCAPE“ (2004), koja veoma slikovito odražava autorov razvojni put. U prvom enterijeru, koji se odmah postavio kao bitno drugačije delo od svih dotadašnjih u opusu ovog arhitekta, srećemo gotovo sve elemente koji će u punoj umetničkoj snazi biti realizovani u „Space“-u, ekskluzivnom i ekscentričnom prostoru u starom jezgru grada, prilikom čijeg osmišljavanja je Baboviću pružena puna umetnička sloboda. Krupni okulusi u pregradnim zidovima, blještavi sjaj inoksa, prodorna jarko crvena boja, te kontrast sferne i kubične forme glavni su elementi kompozicije. Za razliku od njega, „Escape“ se odlikuje nešto smirenijom upotrebom boje i manjom dramatičnošću unutrašnje scenografije. U njemu se prepoznaje autorovo opredeljenje za ljupkost i eleganciju koje, inače, redovno srećemo u slikarskom stvaralaštvu Babovića.

Arhitektonsko i enterijersko rešenje benzinske stanice „SHEER BOX“ u ul. Jurija Gagarina u Novom Beogradu (2003) je ovo, u svojim dimenzijama neveliko delo, na krajnje duhovit način uklopilo u neposredno okruženje, a u spoljašnjoj formi dodatno naglasilo asocijacije na (paro)brod koji se samouvereno probija svojim šiljatim pramcem. Perfekcionizam u obradi, beskompromisnost u funkciji, logična promišljenost svakog detalja, izražajna simbolika, uzdižu ovo delo u sam vrh Babovićeovog stvaralaštva. Istovremeno, ono u našoj sredini predstavlja i jedan od najuspešnijih primera celovitog umetničkog dizajna zapostavljene teme benzinske stanice.

I autorova sopstvena kuća u ulici Braće Kovač i brojni ekskluzivni enterijeri koje Babović projektuje u Beogradu nose asocijacije na brod, no ovoga puta svojevrsan svemirski brod. Nesputana mašta i svet iz naučno-fantastičnih romana, koji očito nikada nisu napustili ovog umetnika, ovde su u sintezi ponovo sa High Tech-om i futurističkim, postmodernističkim vizijama.

Mediterranski duh i iskustva koje je autor trajno poneo iz svoje rodne sredine našli su svoj najpotpuniji izraz u stambeno-poslovnim objektima u ul. Neznanoj junaka u Beogradu (u izgradnji). Ritam prozorskih otvora, igra istaknutih i uvučenih masa, koloritsko nijansiranje u monohromatskoj gami od belog do tamnosivog, dualizam kružnih i kubičnih volumena, stvaraju opšti utisak razudnosti i samodovoljnosti u ambijentu. Delo se odlikuje izuzetno uspešnom kompozicijom i najvišim likovnim dometom u autorovom bavljenju eksterijerom. Ono nosi jake korene u predratnoj modernoj arhitekturi, do kojih je autor potpuno nesvesno došao, i u duhu sopstvenog vremena nastavlja iskustva srpskog velikana Nikole Dobrovića.

